

Читалище

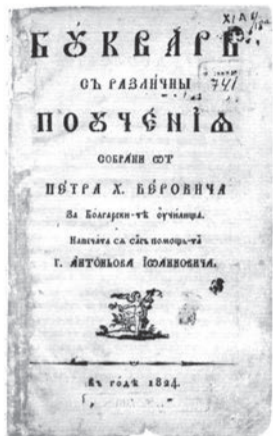
съвременна

брой 65, януари 2015

МЕСЕЧНО ИЗДАНИЕ НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „Д-Р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 Г.“

ФЕЕРИЯ В НОЩТА НА КОЛЕДА

РАЗЛИЧНИ ИСТОРИИ

НИКОЙ НЕ ПОСТИГА БОЖИЯТ ПРОМИСЪЛ

Някой добър човек, като му ся случиха многа беди, начена да ся размисля и да говори в себе си: Дали мисли бог за човеческите работи или не? И подир малко виде последният сон и ся утеша. Явя му ся, чи като вървяше из един път, зазуби ся и не знаеше, где да отиде. Тогази излезе един човек и му ся обрече да го заведе, гето ще. Тъй тръгват двамата наедно. И като мръкна, стигнаха на едно село и Влязоха в една къща. Домовладката беше добър човек и ги възприе с радост, та ги нагости, колкото добре можаше, но като станаха наутре да си отидат, другарят му открадна една злата чаша. На Вторият ден отидоха у единаго зла и лукава човека, който едгам ги възприе, и другарят остави там чашата. В третият ден спяха у единаго блага и благочестива човека и приминаха добре, но като си отхождаха наутре, другарят му гуди огън, та запали къщата му. На четвъртият вечер ги възприе пак един добър и любостранен че ловек и ги нагости, колкото можи добре, и наутре, като станаха да си отидат, проводи еднороднаго сина своео да ги изпробови, но като отидоха до реката, другарят му бутна момчето от мостът, та го удави. Тогази ся разневи онзи човек и му рече: Иди ся махни от мене; по-добре ми е да ся губя сам, а не да съм с тебе. Но тойзи час го угрея една светлина и другарят му стана като солнце и му рече: „Кога не знаиш, не усуждавай божиат промисъл. Златата чаша бяхе намазана с утрава, та заради това я зех от онаго добра човека и я дах лукавому. А добродетелят онзи човек, комуто запалих къщата, кога я разкопава, ще намери имене, и тъй ще можи да стори по-многа добрини. Пък гетето щяше да стани зол и развратен человек и щяше да убий баща си. От нине инди и после покланяй ся богу и не у суждавай неговът промисъл“. Воистина тойзи сон е чуден и всяк человек може да познай, чи много неща изперво ся виждат нам зле, но сетне, като добре прицирим, познаваме, чи тъй били нам полезни.

Из шестия раздел на „Буквар с различни поучения, собран от Петра Х. Беровича за българските училища“, известен като „Рибен буквар“ от Петър Берон, 1824 г.

Проф. Емил ЯНЕВ

Ежегодните коледни концерти, които Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ провежда в зала 11 на Националния дворец на културата от години, представляват своеобразна кулминация на работата му. Въпреки утвърдената вече традиция, всяко ново издание има различен облик, обуславян от променяния се акцент на артистичните изпълнения. Тазгодишният концерт „В нощта на Коледа“, който бе изнесен на 22 декември 2014 г., отново беше истинска феерия. Неговата рамка бе ярко открояна с участието на Румяна Коцева, която изпълни песни от своя компактдиск „Вечните коледни песни на български

език“ – „Бяла Коледа“, „Сребърни камбанки“ и „Честита да ни е Коледа“.

Друг своеобразен акцент безспорно бе танцовото изкуство – класическият балет, фолклорните и спортните танци. Със задоволство трябва да се отбележи, че под ръководството на Красимира Колдамова и нейните педагози Маргарита Михайлова, Елена Янакиева и Петя Панайотова от Балетно студио „Красимира Колдамова“ артистичното майсторство на влюбените в танците изпълнители значително е пораснало и независимо от непрофесионалния си статус създават изкуство с професионални измерения! Същото може да се каже и за танцорите и работата на художествените ръководители Йорданка Шопова и Йоанна Низамска на Танцов

състав „Жар“, както и възпитаниците на Виктория и Златин Костов от Танцов клуб „Вики Голд“. Към празничната програма се включиха и Теодора Георгиева, Боряна Димова и Веселина Мишева от класа по джаз и поп пеене на Румяна Коцева.

Несекващи аплодисменти на публиката предизвикаха виртуозните изпълнения на именития Женски хор „Христина Морфова“ с диригент Таня Никлева-Владева и солист – великолепият бас баритон Георги Петков. И, разбира се, Детско-юношеската хорова студия „Български славей“ с диригент Неолина Пелова и солист Теодор Велюнов, които с достойнство защитиха своето високо артистично реноме. Клавирен съпровод – Иван Жеков и Надежда Цанкова.

ОТГЛАСИ ОТ ЕДНА НЕЗАБРАВИМА ВЕЧЕР

На 28 октомври 2014 г. в зала 7 на НДК НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и Дружеството на хърватските книжовници (БХК) отбелязаха петгодишнината на Литературен мост София – Загреб, Загреб – София с музикално-поетическа вечер под наслов „МОСТ ОТ ДУМИ“. Специално за случая наши гости от Хърватия бяха Божидар Петрач,

председател на БХК, и Рашко Иванов, председател на Националната общност на българите в Хърватия, писателите Желка Ловрентич и Томислав-Мариян Билоснич.

Отзив за тържеството и гостуването си в България Желка Ловрентич публикува в хърватското списание „Литературна Риека“, бр. 4, зима 2014 г.

„ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ БЪЛГАРИЯ“ на Желка Ловрентич –

на стр. 3

ВЕЧЕР С ПОЕЗИЯТА НА ЕВСТАТИ БУРНАСКИ

Литературната гостоприемница ще отвори врати за първи път през новата 2015 година, за да представи стихосбирката на Евстати Бурнаски „Майка майчица“, излязла миналата година. Водеща ще бъде Надежда Захаријева, а Драгомир Шопов ще сподели своите впечатления от стиховете на именития поет. Следва

рецитал в изпълнение на самия Евстати Бурнаски.

Заповядайте на 28 януари 2015 г. (сряда) от 18.30 ч. в Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“, Малък салон, за да почетем заедно сърцатия майстор на словото, роден през 1922 г. и продължаващ да ни радва с нови и нови стихове, най-новите от които ще чуем в нашата Литературна гостоприемница.

Стихове от поета –

на стр. 2

СИЯЯТ ВСИЧКИ ВЕЩИ И ПРЕДМЕТИ...

Евстати БУРНАСКИ

СТРАХ

Какво ли зърно мога да посея
в пустинята на белите листа?
Гласът на чувствата е за музея.
Разпъната на кръст е мисълта.

Раздадох слово, обич и разтуха
в часа на разпилените мечти.
Успях ли, все пак? И дали ме чува
онези зад масивните врати?

От тях не исках абсолютно нищо.
На никого от тях не съм длъжник.
Тогава, как пред пустите огнища
зад зъбите си да държа език?

Не мога да крещя. Говоря тихо.
Но цялото ми съществува крещи –
защо виновниците се укрива
зад сенките на своите бащи?

Животът ни е дар. Не е обидя.
Сънувах ли го? Или го живях?
Все някой ден и аз ще си отида.
Българийо, за тебе ме е страх...

12 октомври 2011

УРОК ПО ИСТОРИЯ

На Драгомир Шопов

Повярвай, приятелю, аз вече се плаша,
че всичко наопаки става у нас.
Родината – чужда! Чужбината – наша!
Говорим без думи, но мислим на глас.
Живеем все болни. Умираме здрави!
Стоим без заплата. Работим напук!
Печелим на тъмно, а губим наяве.
Наказваме с ласки и галим с юмрук!
Управникът – Господ!
Народът – излишен!

Такава е, братко, картината днес.
В самата история ясно го пише:
Убиец е Пушкин! Поет е Дантес!
Кажете ми, какво да добавим тогава?
Не чакай промяна! Не чакай обрат!
Дори да ни няма, урокът остава:
Разбойник е Левски! Светец е Митхат!

21 февруари 2012

ПРИКАЗКА ЗА ЩАСТИЕТО

На българските емигранти

Изми човекът хиляди чинии!
Безброй пакети с пуканки продаде!
След много тичане и разправии,
накрая той голям късмет извади!

Разчисти си едно след друго борча,
като орачът в камениста нива.
И купи къщичка с английско дворче,
за да живее мирно и щастливо...

Сега посяда бавно на дивана
пред телевизора подир вечеря.
До него масичката е застлана
с покривка в българска бродерия.

Стопанката е в кухнята, където
змия градинска беше се укрила!
Затуй жената гледа към небето
и търси знак за божия закрила...

И пее все за облачето бяло.
Гласът ѝ се задава и вибрира.
Подвил нозе в родопско одеяло,
мъжът ѝ пие бира подир бира...

От щастие душата му прелива,
В очите му денят сгъстява здрача.
Защо ли вечерта е толкоз сива
и облачето бяло тихо плаче?...

27 март 2014

РЕКВИЕМ ЗА МАРИЯ

Трепти в кандилцето последен пламък.
На тоалетката – забравен гребен.
Но на кого ли гребен е потребен,
щом нейните коси ги няма?

И пред леглото – чехличките само.
Отвън звездица иска да нахлуе.
Но кой ли тези чехли ще обуе,
щом нейните нозе ги няма?...

По радиото – весела програма.
До него – четчица и пудриера.
Но кой ли в този мрак ще ги намери,
щом нейните ръце ги няма?...

Нощта все тъй вечерницата мами.
Сияят всички вещи и предмети.
Но кой сега за тях ще се досети,
щом нея в този свят я няма?...

27 януари 2013

ТЕРЗАНИЕ

Защо сега сред сухите тревы
пътеките на спомена се вият
и всеки ден душата ми мълви:
„Обичам те, обичам те, Мария?!“
Защо заключвах своята уста,
когато щастие беше тука
и покровителка бе любовта
на най-прекрасната семейна скука?
Защо гипсирях мъжкия език,
когато обичта ми беше жива
и аз, поне веднъж, поне за миг,
не казах: „Щастие, не си отивай!“

Сега реките вече нямат брод.
Над покривите птици не прелитат.
Напуска ме самотникът живот,
потеглил с върволицата на дните.
Сега омраза между нас кипи
и само мъртъвците се обичат!
Деца на мрака в яростни тълпи
на тъмна гибел слънцето обричат!
Сега и аз вървя натат, натат,
където стига краят на безкрая!...
Но, братя мои, нося своя срам –
по път загубих ключа си за рая...

4 ноември 2013

ИНТЕНЗИВНО ОТДЕЛЕНИЕ

На д-р Христина Спасова

През капчици на потното стъкло
препускат облаци като мустанги.
Долита стон от третото легло.
Над мен се е надвесил земен ангел!
О, Господи, душата ми вземи –
видението само да остане!
От този свят си тръгваме сами,
когато с погледа крепим тавана...

Превалю вече сумрачният час.
Дежурната сестра на „Интензивно“
раздава термометрите и аз –
деветдесетгодишният наивник,
очаквам пак разсипани коси
над болничното шкафче да витаят.
Кой грешната душица ще спаси,
щом толкова наблизко е безкраят?

Прозорците с отворени очи
разбират, че сред облаци се губя.
Как странно третото легло мълчи?
А на първазга гълъби се любя...

11 октомври 2012

ПРЕД ЧАША ВИНО

На моите връстници

Какво от туй, че съм пределно стар,
че, може би, стотаката ще догоня,
щом обичта е моят Божи дар
и лудо щастие пришпорва коня?!
Препускат с коня огнени очи,
зелени като пролетна стихия!
В зениците им светъл глас ечи.
В ресниците им тъмна страст се крие!

Тогава да забравя ли съвсем
нектара на греховната наслада
или да залостя чувствата си в трем,
че инак името ми ще пострада?

О, нека да пострада от любов,
а не от мъжка завист и омраза!
За истинската обич съм готов
да бъда от небесен гръм наказан!

Ако нозете стари не държат
и, тем подобни, здравословни факти,
към своята любов ще търся път
с ранени колене и болни лакти!...

Ще хвърля всичко друго настрана!
Приятели деветдесетгодишни,
пред чаша вино и една жена
красивите ни думи са излишни!...

14 февруари 2014

Св. Трифон Зарезан

КОНЧЕ КРИЛАТО

В памет на Първан Стефанов

В ширни раздоли с меки могили
конче крилато препуска, хвърчи...
Тихичко търха, тихичко цвили,
но надалече гласът му ечи...

Златни подкови със сребърни клинци
ронят над урвите бели звезди.
Свети Бурела! Буди се Гинци –
дългото село с дълги бразди...

Кончето вее грива голяма.
С грива разплавя вечерни главни.
Горе в небето, в Кумова слама
медна камбанка звъни ли, звъни!..

Конче крилато със златни копита
търха и цвили със славеев глас.
Слуша небето, слушат звездите
приказан глас на самотен Пегас!..

21 октомври 2013

УПОКОЙНА ПЕСЕН

Тръгваш ли, тръгваш ли, сенчице моя?
Пътят е дълъг и води далеч –
в друга родина. В страна на покоя.
Там се дочува и българска реч...

Там от пиано със златни клавиши
песни се носят на птичи крила.
Пръстчета тънки под нотите пишат:
„Мамичко мила, добре си дошла!...“

Сенчице хубава, моя прохлада!
Кой ще ме пази от жаркия пек?
Може би всеки в живота си страда,
щом е обречен да бъде човек...

Може би всеки тук сенчица търси.
Сенчица лятна над него да бди.
Дните са дълги, годините – къси!
Радости малко, а много беда...

Борят се яростно завист и слава.
Гуша за гуша! Воюват до гроб!
Някой си тръгва. Някой остава,
сам като бледен египетски роб...

Аз съм си същият, сенчице моя –
бог без богатство, владетел без власт!
Искам след теб да намеря покоя
в мека тревница под люляков храст!..

21 ноември 2013

ВПЕЧАТЛЕНИЯ ОТ БЪЛГАРИЯ

Желка ЛОВРЕНТИЧ

В България съм била, струва ми се, доста отдавна – по-точно през 1989 и 1990 г. Първият път пътувах с приятелка до Истанбул, а втория – до Турция, Сирия и Йордания. Това бе екзотично пътуване с автобус през Сърбия, Македония и България. Като в мъгла са срещите ми с тази страна, която тогава ми се стори не съвсем характерна, а столицата ѝ обиколихме за един следобед.

ПОКАНА ЗА ПЪТУВАНЕ ДО СОФИЯ

Предложението да бъдем в София от 27 до 30 октомври 2014 г. заедно с писателите Томислав-Мариян Билоснич и Божидар Петрач, председател на Дружеството на хърватските писатели, както и с председателя на Националната общност на българите в Хърватия Рашко Иванов като гости на Народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ приех като служебно задължение, но и като възможност да събера нови впечатления за страната, която сигурно от онова време вече се беше променила. С нашето посещение се отбелязваше петата годишнина на Литературен мост София – Загреб, Загреб – София, с други думи на литературното сътрудничество между НЧ „Д-р Петър Берон – 1926 г.“ и Дружеството на хърватските писатели. За нашето пътуване получихме финансова подкрепа от министерството на културата на Хърватия и загребската управа.

Във връзка с тази годишнина в София бе издаден и представен сборникът „Мост от думи“. В него на български и хърватски език са публикувани творби на всички писатели, които досега са участвали в тази програма. По думите на Божидар Петрач става дума „за пет години изключително плодотворно сътрудничество между български и хърватски писатели, пет години на взаимни усилия за сближаване и творческо проникване на двете литератури и двете култури“.

27 октомври

Тръгнахме в понеделник сутринта. С полет до Виена и оттам – до София. Полетите из Европа минават някак мигновено, макар че няколко пъти се наложи да си събувам ботушките...

В София отседнахме в „Централ парк хотел“, който се намира в самия център на града. Този приятен и удобен хотел щеше бъде наш дом през следващите няколко дни. Бях доволна – почти ми се прииска да остана в топлата стая и да гледам от прозореца града, потънал в хладна

мъгла, през която съзирах планината Витоша.

Следобед се срещнахме с Надежда Захаријева, известната българска поетеса и председател на читалището, доскоро заместник-министър на културата, и Светла Славеева, секретар на читалището. Уточнихме програмата за утрешното представяне.

28 октомври

Разходка с Рашко Иванов и Томислав-Мариян Билоснич из града. Три часа обикаляхме центъра на един от най-старите градове в Европа.

Впрочем, София е град с население близо милион и четиристотин хиляди души. Според някои източници е основан преди 7000 години. От историята научаваме, че тук най-напред е имало тракийско селище – Сердика, наречено така по името на тракийското племе серди. Рим го превзема през 29 година сл. Хр., когато то става столица на провинцията Дакия Медитеранео. През 447 г. градът е бил унищожен от хуните, но е отново изграден от византийския император Юстиниан и е преименуван на Триадица. По-късно, през IX век, българите му дават името Средец, а през 1376 г. – името София, което ще рече Премъдрост Божия.

ОЩЕ ЗА СОФИЯ

От Рашко Иванов, нашия екскурзовод, научаваме още, че София се намира в самия център на Балканите и през него текат няколко малки реки, от които по-важни са Владайска и Перловска. София е известна със своите минерални топли извори; през двайсетото столетие са изградени около града и няколко изкуствени езера. Близо до София се намират границите на три държави – 55 километра я делят от сръбската граница, 113 – от македонската и 183 километра от гръцката. Вторият по големина български град е Пловдив, който е на 130 километра от София, а двете най-големи български морски пристанища на Черно море са Бургас и Варна – на 340 и на 380 километра от нея.

По време на разходката по спокойния и чист град с просторни улици, забелязвам много магазини с елегантни и луксозни стоки, а в предобедните часове кафенетата и ресторантите вече са пълни. Хладно е и хората са топло облечени. Дрехите им са модерна. Бързо обхождаме правителствените сгради и президентството, където се оказахме, докато се извършваше смяната на почетния караул. После минахме край парламента, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“... От многото църкви по пътя Рашко Иванов ни обърна внимание на старите – „Св. Георги“

и „Св. София“, на катедралния храм „Св. Александър Невски“. Видяхме и на джамията „Баня Баши“, а близо до нея е и втората най-голяма синагога в Европа.

ПЕТ ГОДИНИ ЛИТЕРАТУРЕН МОСТ

В шест вечерта Томислав-Мариян Билоснич и аз бяхме представени в зала 7 на Националния дворец на културата в София. Пред многобройната публика, всред която бяха известните български писатели Найден Вълчев, Банко П. Банков, Димитър Шумналиев, Елена Алекова, Здравка Евтимова, Емил Андреев и др., както и секретарят на читалището Светла Славеева, актрисата Искра Радева четехме наши творби, преведени на български – стихове на Т.-М. Билоснич и мое есе. Беше дадена думата и на нас, след което от името на Дружеството на хърватските писатели Божидар Петрач говори по повода, за който се бяхме събрали, а именно – 5-годишнината от създаването на Литературния мост между София и Загреб. Водеща вечерта беше Надежда Захаријева. Бе представен и сборникът „Мост от думи“ с творби на хърватски и български писатели, които през изминалите пет години са взели участие в интересен литературен обмен между Хърватия и България. На 221 страници са публикувани двуезични текстове – свидетелство за успешното сътрудничество. На вечерта присъства и секретарят на посолството на Хърватия в София.

29 октомври

Заедно със Светла Славеева отидохме в посолството, където в приятен разговор посланикът Лерка Алайбег ни запозна с дейността на дипломатите ни в София. Между другото научихме, че в ОУ „Марин Дринов“ деца от трети и пети клас учат хърватски език. Това, разбира се, е доста похвално!... Уверих се, че светът наистина е малък, когато разбрах, че зам.-посланик е Алма Любич, която познавам още от времето, когато работех в Сантяго...

В НАЦИОНАЛНИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ

По-късно посетихме впечатляващия НИМ, който е най-големият исторически музей в страната и един от най-големите в Европа, основан при честването 1300-годишнината от основаването на България.

Сградата, в която се намира, някога е била правителствена резиденция, но и място, където на 10 ноември 1989 г. е взето решение са сваляне

на последния комунистически лидер на България.

Там се съхраняват експонати от праисторически времена до днес, а постоянния му фонд е разпределен тематично и хронологично в пет зали. В първата се намират експонати от праисторическо време или неолита, респективно от новокаменната епоха, както и от желязната и бронзовата (периода от VII до II хилядолетие пр. Хр.). Във втората зала са експонатите от т.нар. тракийски период или от древна Тракия, от времето от края на VI пр. Хр. до VI столетие сл. Хр. Третата зала съдържа експонати от Средновековието, т.е. от Първото и Второто българско царство. Следва залата на Освобождението (от падането на България под турска власт през 1396 г. до Освобождението). В предпоследната, пета зала е изложен фондът на най-новата българска история – от Освобождението до днес. В нея са подредени вещи на царското семейство и на други значими личности от българската история и култура.

В НИМ, разбира се, могат да се обиколят и различни периодични изложби, а етнографската сбирка се намира на третия етаж.

В БОЯНСКАТА ЦЪРКВА

След прекрасния музей, в който е съхранена част от българската история, посетихме Боянската църква „Св. св. Никола и Пантелеймон“, средновековна православна църква, която се намира в софийското предградие Бояна. От 1979 г. тази църква е в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. Състои се от три дяла. Двата са построени през X и XIII век, по време на Второто българско царство, а обновената част е от XIX век. Църквата е най-известна по фреските от 1259 г., в които са изографисани 89 случки с 240 човешки образа. Специално се изтъкват портретите на ктиторите на църквата Калоян и неговата съпруга Десислава, както и тези на цар Константин Тихи и царица Ирина.

В този район на София е много по-хладно, отколкото в центъра. Забелязвам купчинки сняг и една прелестна котка, която дреме върху покрива на къщичката, откъдето си купихме билети. Също и едно комби с регистрация от Сплит...

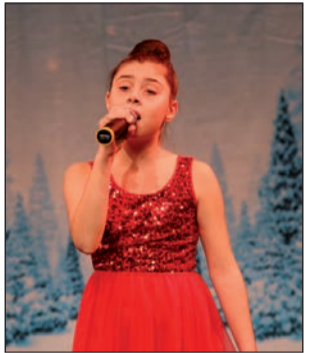
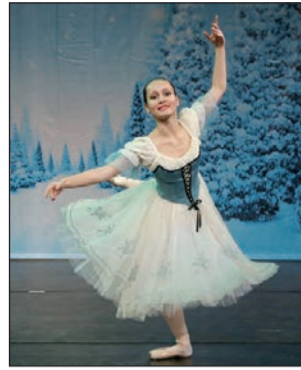
30 октомври

От София си тръгнах изпълнена с прекрасни впечатления. Във Виена, където имахме повече време, похапнахме и пазарувахме. Там реших, че ще се върна в София, за да мога по-добре да се запозная с България. Мисля, че си заслужава.

(Със съкращения)

От хърватски Ганчо САВОВ

ФЕЕРИЯ В НОЩТА НА КОЛЕДА

Секретар НЧ „Д-р ПЕТЪР БЕРОН – 1926 г.“:
Светла СЛАБЕЕВА
Главен редактор: д-р Елена АЛЕКОВА
Художник: Костадин ЛЯНГОВ
Фотограф: Виктор ВИКТОРОВ
Адрес: София 1408, бул. „Витоша“ 109;
тел.: 952 25 78
Вестникът се разпространява безплатно